

Esipuhe

Tämän *Teologisen Aikakauskirjan* teemana on ekumenia. Numero on toteutettu yhteistyössä teologia.fi-portaalin kanssa siten, että osa tähän numeroon kirjoittaneista on laatinut lyhyemmän kirjoituksen myös teologia.fi-sivustolle.

Teemanumeron aluksi Minna Hietamäki tarkastelee ekumeenisia menetelmiä, joilla kristilliset kirkot pyrkivät edistämään kristittyjen yhteyttä ja kirkon ykseyttä. Koska ekumeniassa on nimenomaan kysymys suhteista muihin kirkkoihin, kristillisiin yhteisöihin ja ekumeenisiin järjestöihin, ei ole samantekevää, miten suhteita luodaan, ylläpidetään ja kehitetään. Kirjoituksessa esitellään ekumeenisten menetelmien kehittymistä historian saatossa ja päädytään hyväksyvän tunnustamisen (*recognitio*) ja sen vastaanottamisen (*receptio*) teemoihin.

Varsinaiset ekumeeniset dialogit eli kahdenkeskiset oppineuvottelut käynnistyivät ekumeeniseen liikkeen ja Vatikaanin toisen konsiilin myötä. Arkkipiispa Martti Simojoki teki aloitteen dialogin käynnistämistä Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa jo 1960-luvulla, mutta varsinaiset neuvottelut käynnistyivät vuonna 1970. Pitkäaikaiset dialogit kuitenkin keskeytyivät vuonna 2014. Tomi Karttunen ja Heta Hurskainen käsittelevät omissa artikkeleissaan tätä

ekumeenista kenttää hämmentänyttä tilannetta ja arvioivat siihen johtaneita syitä. Vaikka kirjoittajien aihepiiri on sama (ja kirjoitukset osittain kertaavat samoja tapahtumia), heidän lähtökohtansa ja näkökulmansa tapahtumien arvioimiseen on erilainen.

Karttusen artikkeli perustuu hänen neuvottelujen päättymisestä ja virkansa puolesta laatimaansa 27-sivuseen arvioon, joka valmistui helmikuussa 2015. Arvio on evankelis-luterilaisen kirkon sisäinen arvio, jossa raportoidaan tapahtumista, jotka erityisesti kirkon ulkoasiainosaston käsityksen mukaan johtivat neuvotteluiden katkeamiseen. Hän näkee neuvottelujen katkeamisen keskeisenä syynä kirkkojen eriävät näkemykset kristillisestä ihmiskäsityksestä ja seksuaalietiikasta, erityisesti homoseksuaalisuudesta ja samaa sukupuolta olevien parisuhteesta. Laajempana kontekstina Karttunen puhuu oikeutetun erilaisuuden rajojen etsimisestä kirkkojen välillä.

Heta Hurskaisen samaa aihepiiriä käsittelevä artikkeli puolestaan perustuu hänen vuonna 2013 aihepiiristä laatimaansa väitöskirjaan *Ecumenical Social Ethics as the World Changed: Socio-Ethical Discussion in the Ecumenical Dialogue between the Russian Orthodox Church and the Evangelical Lu-*

theran Church of Finland 1970–2008. Hurskainen, samoin kuin Karttunen, ovat osallistuneet neuvotteluihin henkilökohtaisesti. Myös Hurskainen kiinnittää huomionsa erimielisyyksiin kristillisessä ihmiskäsityksessä ja seksuaalietiikassa, mutta tuo tämän lisäksi esille kirkkojen väliset näkemyserot itse ekumenian tekemisessä ja toimintakulttuurien erilaisuudessa.

Teemu Mantsisen artikkeli porautuu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja helluntaiherätyksen välisiin ekumeenisiin suhteisiin tarkastelemalla ruohonjuuritason ekumeniaa, kysymystä siitä, miten kirkon ja helluntaiseurakuntien työntekijät suhtautuvat toisiinsa.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on käynyt pitkään kahdenkeskisiä oppineuvotteluja myös roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Näiden neuvotteluiden merkittävin tulos, *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista* -dokumentti, julkaistiin vuonna 1999. Siinä kirkot lausuvat yhteiset perustotuudet vanhurskauttamisopin sisällöstä ja kumoavat kirkkoja erottaneet oppituomiot. Eero Huovinen, joka on toiminut vuosikymmeniä luterilais-katolisissa delegaatioissa, tarkastelee katsauksessaan erityisesti sitä, miten dokumentti sen valmistelun aikana muuttui. Kirjoitus valaisee opillisten kysymysten ohella myös ekumeenisen työskentelyn luonnetta yleensä.

Mikko Ketolan katsaus porautuu ajankohtaiseen Ukrainan tilanteeseen kirkkojen, uskonnon ja nimenomaan uskonnollisen nationalismin näkökulmasta. Vaikka Ukrainan kriisistä on uutisoitu paljon, juuri näihin asioihin on kiinnitetty yllättävän vähän huomiota. Resensioissa arvioidaan ekumeniaan, mutta myös laaja-alaisemmin kirkkojen ja uskontojen välisiin suhteisiin keskittyvää kirjallisuutta.